

JAUME BARTUMEU CASSANY
EXCAP DE GOVERN

Postveritat: els mentiders al poder

Compte amb la desinformació orquestrada

A les pàgines d'opinió del diari *El País* el 19 de març del 2024, Ignacio Sánchez-Cuenca escriu sobre el valor de la mentida.

El catedràtic de Ciència Política de la Universitat Carlos III de Madrid es referia a una investigació duta a terme per un equip de *The Washington Post* l'any 2021 que havia establert que Donald Trump havia dit 30.573 mentides durant els quatre anys del seu mandat presidencial.

És una llàstima que no disposem d'elements de comparació més a prop de casa nostra.

Sabem que els populistes acostumen a ser mentiders. Mentir no és necessàriament ocultar una veritat coneguda i indiscutible.

En política mentir no és simplement afirmar o dir el que és fals. És dir o afirmar el que és fals sabent que és fals, amb la intenció d'enganyar a fi d'obtenir un avantatge o un benefici començant, en el cas de mentides d'Estat, el d'accedir al poder o mantenir-s'hi.

Laurence Hansen-Love, que havia estat professora de filosofia a Sciences-Po, a París, escriu que mentir en política "és instal·lar el dubte sobre el que fa consens en la ciència en un moment donat, com la realitat del canvi climàtic, la nocivitat del dièsel, la perillositat dels perturbadors endocrinals i dels pesticides."

Mentir en política és també "explicar una història" que hom sap perfectament que és extravagant. En el context geoestratègic actual de la mun-

dialització, cal preocupar-se de l'amplitud dels fenòmens de desinformació vehiculats per les xarxes socials.

Ignacio Sánchez-Cuenca afirma que quan un polític se situa en l'esglaó de les mentides sistemàtiques entra en un món paral·lel. "Com sigui que ja no es distingeix el que és real del que s'ha inventat, els anomenats fets alternatius comencen a adquirir vida pròpia i dominar el discurs. El trànsit de la mentida a la ficció és immediat i natural.

En política, mentir és dir el que és fals per enganyar i obtenir-ne un avantatge

Primer són interpretacions esbiaixades de les dades i després s'arriba a les simples invencions."

Tot plegat porta a pensar que hi ha una mena d'enfrontament entre la democràcia representativa, que permet que el poble andorrà governi mitjançant els seus representants elegits, i una mena de nou poder sorgit de la força i l'atractivitat de les xarxes socials.

A hores d'ara, després d'haver-nos pogut creure que les xarxes ens portarien un suplement democràtic, estem assistint a una posada en qüestió, gairebé un atac directe, a la democràcia representativa.

Les xarxes socials, que han anat esdevenint la font principal d'informació de bona part

de la població, són una mena d'accelerador de partícules.

Massa sovint són un vector de desinformació i, també, d'odi. Són la traducció del rebuig de la paraula pública democràtica, la que dona la cara i argumenta, que queda substituïda per les emocions i la credulitat.

Ofereixen una mena de premi o prima als excessos i les ultrances, són la negació de qualsevulla expertesa i no perden pas el temps en verificar les seves fonts. Al capdavant no són res més que una màquina d'autosatisfacció per deixar tothom convençut de la seva certesa de posseir la veritat.

Per això esdevé urgent recordar que explicar i verificar els fets és la missió central dels mitjans de comunicació en una societat democràtica.

Una missió que es contraposa amb l'afavoriment d'una "realitat alternativa" que promouen des de les xarxes socials els covards encaputxats digitals.

En algunes xarxes socials, una tecnologia fonamentada sobre la desintermediació i en conseqüència enemiga de la representació, ja es palpa que l'interès general no hi pot entrar. Es dona prioritat a informacions que corresponguin al que espera l'audiència, el que fa molt difícil destriar la veritat de la mentida.

La sospita, l'anonimat i les mitges veritats no corresponen amb els valors d'una societat democràtica ni asseguren el respecte als drets i llibertats de la ciutadania.